



# NORGES HØYESTERETT

## D O M

avsagt 21. desember 2023 av Høyesterett i avdeling med

dommer Arne Ringnes  
dommer Wenche Elizabeth Arntzen  
dommer Cecilie Østensen Berglund  
dommer Erik Thyness  
dommer Thom Arne Hellerslia

**HR-2023-2433-A, (sak nr. 23-081886SIV-HRET)**  
Anke over Agder lagmannsretts dom 11. april 2023

A	(advokat Johan Fredrik Gjesdahl – til prøve)
Fagforbundet (partshjelper)	(advokat Anne-Gry Rønning-Aaby)
mot	
Gjensidige Forsikring ASA	(advokat Bård Iversen)

## S T E M M E G I V N I N G

(1) Dommer **Hellerslia:**

**Sakens spørsmål og bakgrunn**

- (2) Saken gjelder krav om godkjenning av en hjertelidelse som yrkessykdom etter yrkesskedeforsikringsloven og reiser spørsmål om kravet til bevis for årsakssammenheng med en tidligere matforgiftning. Saken gjelder særlig forholdet mellom presumsjonsregelen i yrkesskedeforsikringsloven § 11 andre ledd og de vilkår som stilles i yrkessykdomsforskriften.
- (3) A er utdannet petroleumsingeniør og var i månedsskiftet mars/april 2016 på arbeidsreise i Jakarta i Indonesia for et oljeindustrielskap. Etter en forretningsmiddag 31. mars ble han akutt syk med diaré, oppkast, magesmerter og feber. Sykdommen forverret seg, og et par dager senere ble han kortvarig innlagt på et lokalt sykehus. Tilstanden ble oppfattet som en mage-/tarminfeksjon.
- (4) Etter hjemreise var A i arbeid fram til han 25. januar 2017 ble innlagt på sykehus etter at han plutselig hadde besvimt i leiligheten sin. Årsaken ble ikke avklart. Den 21. februar 2017 ble han innlagt på nytt grunnet akutte brystmerter og livstruende hjerterytmeforstyrrelser under en skitur. Etter nærmere undersøkelser ble det påvist bindevevsdannelse i hjertemuskulaturen, forenlig med myokarditt.
- (5) Myokarditt er betennelse i hjertemuskelen. Tilstanden kan skyldes infeksjoner – som oftest virus – autoimmun sykdom eller forgiftning. Tilstanden kan føre til hjerterytmeforstyrrelser – arytmier – og arrvev i hjertemuskulaturen, som igjen disponerer for arytmier. A har fått implantert hjertestarter og er medisinert for å forebygge nye arytmier. Risikoen for hjerterytmeforstyrrelser skyldes gjennomgått myokarditt. Siden partene omtaler As hjertelidelse som myokarditt, er det denne betegnelsen som vil bli benyttet i det følgende.
- (6) A var tilbake i arbeid i juli 2017, men ble i desember 2018 sykmeldt på nytt og har ikke vært i inntektsgivende arbeid siden.
- (7) Han meldte krav til Nav om å få godkjent hjertelidelsen som yrkessykdom, begrunnet med at denne skyldtes matforgiftningen i Jakarta i 2016. Etter klage godkjente Nav 27. mai 2021 hjerterytmeforstyrrelser som yrkessykdom etter folketrygdloven § 13-4. I vedtaket er det vist til at sykdommen er en komplikasjon etter en gjennomgått virusinfeksjon under en arbeidsreise til Indonesia. Han ble tilkjent menerstatning basert på en varig medisinsk invaliditet i området 15–20 %.
- (8) A er dekket av sin arbeidsgivers yrkesskedeforsikring i Gjensidige Forsikring ASA (Gjensidige). Han innga stevning for Agder tingrett 2. februar 2022 med krav om fastsettelsesdom for at Gjensidige er erstatningsansvarlig for hjertelidelsen som yrkessykdom. Tingretten oppnevnte en medisinsk sakkyndig, som konkluderte med at det ikke kan utelukkes, men er «mindre sannsynlig», at hjertelidelsen er en følge av matforgiftningen.

- (9) Agder tingrett avsa 15. november 2022 dom med slik domsslutning:
- «1. Gjensidige Forsikring ASA frifinnes.
  2. A dømmes til innen to uker fra dommens forkynnelse å betale sakskostnader til Gjensidige Forsikring ASA med kr. 90.000,- nittitusen -. Utgiftene til rettsoppnevnt sakkyndig fordeles likt mellom partene.»
- (10) Tingretten bygde på at A ikke hadde sannsynliggjort at hjertelidelsen skyldtes matforgiftningen i 2016. Under henvisning til Rt-2012-1864 la tingretten til grunn at A hadde bevisbyrden for at det var en slik sammenheng.
- (11) A anket til lagmannsretten. Lagmannsretten oppnevnte den samme sakkyndige som var oppnevnt for tingretten. Agder lagmannsrett avsa 11. april 2023 dom med slik domsslutning:
- «1. Anken forkastes.
  2. Sakskostnader for tingretten og lagmannsretten tilkjennes ikke. Gjensidige Forsikring ASA bærer for begge instanser kostnadene til den rettsoppnevnte sakkyndige.»
- (12) Også lagmannsretten utledet av Rt-2012-1864 at det var A som hadde bevisbyrden for at hjertelidelsen skyldtes matforgiftningen, og at han ikke hadde sannsynliggjort en slik årsakssammenheng.
- (13) A anket dommen til Høyesterett. Anken gjaldt rettsanvendelsen og bevisbedømmelsen. Høyesteretts ankeutvalg traff 28. juni 2023 beslutning om at anken over rettsanvendelsen fremmes, mens anken for øvrig ikke tillates fremmet.
- (14) Fagforbundet har erklært partshjelp til fordel for A, jf. tvisteloven § 15-7 første ledd bokstav b. For øvrig står saken i samme stilling som for lagmannsretten.
- Partenes syn på saken**
- (15) Ankende part – A – har i korte trekk argumentert slik:
- (16) Sykdommen som er pådratt i dette tilfellet – myokarditt – er en organlidelse, det vil si en konkret diagnostisert sykdom basert på allment akseptert medisinsk kunnskap. Sykdommen har kjent årsak – smitte. Det er uomtvistet at A ble matforgiftet under en forretningsmiddag i et miljø med særskilt smittefare, at han har gjennomgått myokarditt, og at matforgiftning kan gi myokarditt. A har derfor sannsynliggjort at det foreligger en sykdom som «etter sin art» er dekket av forskriften, altså er en listesykdom, jf. Rt-2012-1864 og yrkessykdomsforskriften § 1 bokstav H nr. 2 bokstav h. Det er da forsikringsselskapet som må bevise at matforgiftningen åpenbart ikke er årsaken til hjertelidelsen, jf. yrkesskedeforsikringsloven § 11 andre ledd.
- (17) Avgjørelsen i Rt-2012-1864 gjaldt en påstått løsemiddelbetinget hjerneskade etter forskriften § 1 bokstav A, som gjelder «sykdommer som skyldes forgiftning eller kjemisk påvirkning». Det var kun tale om symptomer på hjernesykdom – en symptomdiagnose – og

ikke en konkret sykdom som kunne si noe om årsaken. Et slikt diffust symptombilde vil ikke være tilstrekkelig alene, men må knyttes konkret til kjemisk påvirkning av løsemidler for å bli ansett som en listesykdom. Avgjørelsen kan derfor ikke begrunne at A må bevise faktisk årsakssammenheng mellom smitten og hjertelidelsen. Dersom det kreves at arbeidstakeren skal bevise en slik sammenheng, vil det i praksis ikke bli noe igjen av presumsjonsregelen i yrkesskadeforsikringsloven § 11 andre ledd. En slik løsning vil også stå i strid med lovens formål om å gi dekning for særlige risikoer i arbeidslivet. Lagmannsrettens rettsanvendelse er derfor uriktig.

(18) A har lagt ned slik påstand:

- «1. Agder lagmannsretts dom 11. april 2023 oppheves.
2. A tilkjennes sakskostnader for Høyesterett.»

(19) Partshjelperen – *Fagforbundet* – har i korte trekk argumentert slik:

(20) Yrkessykdomsforskriften stiller ikke krav om konkret og faktisk årsakssammenheng mellom påstått årsaksfaktor – smitten – og sykdommen, som i dette tilfelle er myokarditt. Det er klart at A har en sykdom som etter sin art er omfattet av forskriften, og avgjørelsen i Rt-2012-1864 løser derfor ikke spørsmålet om hvilket beviskrav som skal stilles. Lagmannsrettens rettsanvendelse er følgelig uriktig.

(21) Fagforbundet har lagt ned slik påstand:

- «1. Agder lagmannsretts dom 11. april 2023 oppheves.
2. A tilkjennes saksomkostninger for Høyesterett.»

(22) Ankemotparten – *Gjensidige Forsikring ASA* – har i korte trekk argumentert slik:

(23) Avgjørelsen i Rt-2012-1864 avklarer anvendelsesområdet for presumsjonsregelen i yrkesskadeforsikringsloven § 11 andre ledd, også for sykdomstilfellet i saken her. Det følger av denne dommen at presumsjonsregelen ikke kommer til anvendelse på spørsmålet om sykdommen etter sin art er omfattet av yrkessykdomsforskriften. Det er derfor arbeidstakeren som må sannsynliggjøre dette. Det er ikke grunnlag for å skille mellom de ulike vilkårene som stilles i yrkessykdomsforskriften, og heller ikke mellom ulike typer sykdommer eller symptomer. Det vil være vanskelig å forene med lovens formål at arbeidstakere skal ha et dårligere erstatningsrettslig vern mot løsemiddelskader, som Rt-2012-1864 gjaldt, enn mot sykdommer som er mindre typiske følger av arbeidsforholdene, slik som myokarditt. Lagmannsrettens rettsanvendelse er derfor riktig.

(24) Gjensidige Forsikring ASA har lagt ned slik påstand:

- «1. Anken forkastes.
2. Gjensidige Forsikring ASA tilkjennes sakskostnader for Høyesterett.»

## Mitt syn på saken

### Regelverket og problemstillingen

- (25) Yrkesskadeforsikringsloven pålegger arbeidsgivere å tegne forsikring til dekning av yrkesskade og yrkessykdom, jf. § 3. Loven bygger blant annet på rettferdsbetraktninger og hensynet til risikoplassering og ansvarspulverisering når en arbeidstaker påtar seg en særskilt og nødvendig risiko i arbeidsgivers og samfunnets interesse, jf. Rt-2009-1427 *Tinnitus* avsnitt 18.
- (26) Dekningsområdet er angitt i § 10:
- «Yrkesskadeforsikringen skal, med de unntak som følger av § 11, dekke skader og sykdommer som arbeidstakere påføres i arbeid på arbeidsstedet i arbeidstiden.»
- (27) Vilkårene «i arbeid på arbeidsstedet i arbeidstiden» kalles også for bedriftsvilkårene. Jeg legger til grunn at vilkårene skal tolkes relativt vidt, jf. Rt-2004-487 avsnitt 26 om de tilsvarende vilkårene i folketrygdloven § 13-6.
- (28) Det går fram av § 10 at dekningsområdet er nærmere presisert i § 11, der første og andre ledd lyder:
- «Yrkesskadeforsikringen skal dekke
- a. skade og sykdom forårsaket av arbeidsulykke (yrkesskade),
  - b. Skade og sykdom som i medhold av folketrygdloven § 13-4 er likestilt med yrkesskade.
  - c. annen skade og sykdom, dersom denne skyldes påvirkning fra skadelige stoffer eller arbeidsprosesser.
- Skade og sykdom som nevnt i første ledd bokstav b skal anses forårsaket i arbeid på arbeidsstedet i arbeidstiden, hvis ikke forsikringsgiveren kan bevise at dette åpenbart ikke er tilfellet.»
- (29) Det er i saken her første ledd bokstav b som kommer til anvendelse. Dette reiser spørsmål om rekkevidden av presumsjonsregelen i andre ledd, som jeg kommer tilbake til.
- (30) Første ledd bokstav b viser til folketrygdens avgrensning av hvilke skader og sykdommer som kan gi særfordeler som yrkesskade ut over folketrygdens ordinære stønadssystem, jf. folketrygdloven kapittel 13. Folketrygdloven § 13-4 første ledd fastsetter at «visse sykdommer som skyldes påvirkning i arbeid, klimasykdommer og epidemiske sykdommer skal likestilles med yrkesskade», og at departementet gir forskrifter om hvilke sykdommer dette gjelder. Paragraf 13-4 andre ledd inneholder enkelte tilleggsvilkår. Selv om formuleringen i yrkesskadeforsikringsloven § 11 første ledd bokstav b kan forstås annerledes, skal disse tilleggsvilkårene ikke anvendes etter yrkesskadeforsikringsloven, jf. Ot.prp. nr. 44 (1988–1989) side 59.
- (31) Det er gitt to forskrifter etter folketrygdloven § 13-4. Den ene er den såkalte tilleggsvilkarforskriften, *forskrift 11. mars 1997 nr. 219 om sykdommer og forgiftninger m.v.*

som skal likestilles med yrkesskade. Forskriften er en gjennomføring av ILO-konvensjon nr. 42 om trygd for bedriftssykdommer, og går ut på at visse sykdommer og forgiftninger som arbeidstakere i visse virksomheter og arbeidsprosesser har pådratt seg, skal likestilles med yrkesskade med mindre det foreligger en annen mer sannsynlig årsak. Forskriften er i praksis ikke i bruk, da de sykdommer og forgiftninger som er regnet opp konsumeres av den andre forskriften, jf. NOU 2008:11 *Yrkessykdommer* side 25.

- (32) Den andre forskriften er den såkalte yrkessykdomsforskriften, *forskrift 11. mars 1997 nr. 220 om yrkessykdommer, klimasykdommer og epidemiske sykdommer som skal likestilles med yrkesskade*. I § 1 er det en liste over yrkessykdommer, med nærmere vilkår for hver kategori sykdommer. Sykdommene er dels angitt spesifikt, dels som en gruppe sykdommer og dels helt generelt som «sykdommer». Felles for alle kategoriene, med unntak av sykdommene angitt i bokstav B, er at det kreves årsakssammenheng – uttrykt ved ordene «som skyldes» – mellom sykdommen og en nærmere angitt form for skadelig eksponering som typisk opptrer i arbeidsforhold, slik som kjemisk påvirkning og maskinlarm. Sykdommene som er omfattet av yrkessykdomsforskriften, omtales gjerne som «listesykdommer».
- (33) A gjør gjeldende at hans hjertelidelse faller inn under § 1 bokstav H nr. 2 bokstav h, der de relevante delene lyder slik:
- «H. Sykdommer som skyldes smitte
1. ...
2. under arbeid på lege- eller tannlegekontor, sosialkontor, i medisinske institusjoner, sosiale institusjoner og utekontakter, barneheim, aldersheim o.l. eller ved annen yrkesutøvelse der virksomheten skjer i miljøer med særskilt sykdoms- eller smittefare. Følgende sykdommer omfattes:
- ...  
h. andre smittsomme sykdommer når den yrkesskadde har fått komplikasjon fra hjernen og/eller ryggmargen, hjertet, nyrer eller ledd»
- (34) Det følger av Rt-2009-1485 at uttrykket «miljøer med særskilt sykdoms- eller smittefare» ikke bare omfatter virksomhetstyper med slik fare, men også geografiske områder, jf. avsnitt 39. Avgjørelsen gjelder yrkesskade etter folketrygdloven, men forskriften må forstås på samme måte når den anvendes etter yrkesskadeforsikringsloven. Gjensidige har ikke bestridt at Jakarta er et miljø med særskilt sykdoms- eller smittefare.
- (35) Det er videre ikke bestridt at A pådro seg matforgiftning mens han var i Jakarta, at dette skjedde under hans arbeidsutførelse – en forretningsmiddag – og at matforgiftning er en smittsom sykdom i forskriftens forstand. De generelle vilkårene under bokstav H – smittsom sykdom som skyldes smitte ved yrkesutøvelse i miljø med særskilt smittefare – er derfor oppfylt.
- (36) Problemstillingen i saken gjelder særvilkåret i bokstav h for sekkeposten «andre smittsomme sykdommer», om at arbeidstakeren «har fått komplikasjon» fra enkelte viktige organer, blant annet hjertet. Med «komplikasjon» forstår jeg en forverret medisinsk tilstand, som i saken her er As hjertelidelse. Spørsmålet er om A må sannsynliggjøre at det foreligger årsakssammenheng mellom sykdommen og komplikasjonen, eller om det er

tilstrekkelig, når vilkåret leses i lys av presumsjonsregelen i yrkesskedeforsikringsloven § 11 andre ledd, at sykdommen *kan* være årsak til komplikasjonen. Dersom den siste forståelsen er riktig, er vilkåret oppfylt hvis ikke forsikringsgiveren kan bevise at det «åpenbart» ikke er noen årsakssammenheng, jf. yrkesskedeforsikringsloven § 11 andre ledd. Som nevnt konkluderte den sakkyndige i tingretten og lagmannsretten med at selv om sannsynligheten er lav, *kan* hjertelidelsen skyldes matforgiftningen.

***Nærmere om forskriftens vilkår og presumsjonsregelen i yrkesskedeforsikringsloven § 11 andre ledd***

- (37) Yrkessykdomsforskriften § 1 bokstav H nr. 2 bokstav h gjelder altså smittsomme sykdommer – her matforgiftning – når arbeidstakeren «har fått komplikasjon» i viktige organer. En naturlig forståelse av ordlyden er at det kreves årsakssammenheng mellom grunnlidelsen og komplikasjonen – ordene «har fått» og uttrykket «komplikasjon» innebærer at det må være en forbindelse mellom lidelsen i de angitte organer og sykdommen skadelidte hadde i utgangspunktet. Det er med andre ord ikke tilstrekkelig å konstatere at arbeidstakeren har en komplikasjon som skyldes en eller annen smitte, og at arbeidstakeren har vært smittet i forbindelse med arbeidet.
- (38) Forskriften § 1 bokstav H stiller dermed to årsakskrav for andre smittsomme sykdommer enn de som er spesifikt opplistet, og som inngår i en årsaksrekke. For det første må sykdommen skyldes smitte pådratt ved yrkesutøvelse i et smittefarlig miljø. For det andre må sykdommen ha ført til en lidelse i angitte organer. Det er som nevnt bare det siste årsakskravet som er omstridt i saken her.
- (39) Det alminnelige utgangspunktet i erstatningsretten er at det er skadelidte som må føre bevis for at vilkårene for erstatning er til stede, og som har tvilsrisikoen. Dette tilsier at det er arbeidstakeren som må sannsynliggjøre at det er årsakssammenheng mellom den smittsomme sykdommen og komplikasjonen. Det følger imidlertid av presumsjonsregelen i yrkesskedeforsikringsloven § 11 andre ledd at «sykdom som nevnt i første ledd bokstav b», altså de såkalte listesykdommene, «skal anses forårsaket i arbeid på arbeidsstedet i arbeidstiden, hvis ikke forsikringsgiveren kan bevise at dette åpenbart ikke er tilfellet». Slik regelen er formulert, regulerer den ikke bare hvem som har bevisføringsbyrden og tvilsrisikoen, men stiller også det forhøyede beviskravet «åpenbart».
- (40) Presumsjonsregelen ble innført for å fritta arbeidstakeren fra byrden ved å måtte føre bevis for at sykdommen har inntrådt i arbeid på arbeidsstedet i arbeidstiden, dersom den er en typisk følge av arbeidet. Lovutvalget så for seg at presumsjonsregelen skulle gjelde for bestemte sykdommer «der det vitenskapelig kan påvises en klar overvekt av sannsynlighet for at årsaken er yrkesmessig», jf. NOU 1988:6 *Erstatning og forsikring ved yrkesskade* side 81.
- (41) Departementet gikk ikke inn for å lage en egen liste over sykdommer etter yrkesskedeforsikringsloven, men foreslo i stedet at det ble vist til yrkessykdomsforskriften gitt i medhold av folketrygdloven. De sykdommene som var listet opp der, ble ansett som sykdommer hvor årsaken typisk er å finne på arbeidsplassen. Departementet begrunner presumsjonsregelen slik i Ot.prp. nr. 44 (1988–1989) på side 59: «Alle sykdommene som er tatt med i forskriften er etter departementets syn så typiske yrkessykdommer at det er grunn til å innføre en presumsjonsregel for dem». Jeg bemerker til dette at smittsomme

sykdommer ikke er sterkt knyttet til yrkeslivet, generelt sett. Det er bare i kombinasjon med et smittefarlig arbeidsmiljø at en smittsom sykdom vil være en typisk yrkessykdom, hvilket som nevnt er et vilkår etter bokstav H.

- (42) Slik jeg leser ordlyden i § 11 andre ledd, er det først dersom det foreligger en listesykdom at presumsjonsregelen kommer til anvendelse. Forstått på denne måten, vil arbeidstakeren måtte sannsynliggjøre at det foreligger en listesykdom etter forskriften, inkludert de vilkårene som forskriften stiller for dette. Dette gjelder også årsakskrav som er stilt i forskriften.
- (43) Samtidig kan en slik forståelse føre til at det i praksis blir liten plass til presumsjonsregelen. Proposisjonen inneholder på side 58–59 enkelte uttalelser som kan tas til inntekt for at årsakskrav som er stilt i forskriften, er omfattet av presumsjonsregelen. Uttalelsene i proposisjonen taler imidlertid ikke entydig i denne retningen. Da betydningen av uttalelsene i forarbeidene er gjennomgått i Rt-2012-1864, som jeg kommer tilbake til, går jeg ikke nærmere inn på dem her.
- (44) Jeg skyter inn at ILO-konvensjon nr. 42 ikke bidrar til løsningen. Konvensjonen er som nevnt gjennomført i en egen forskrift, som i praksis ikke benyttes. I den grad det kan utledes en presumsjonsregel av konvensjonen, er det tatt høyde for dette i tilleggsforskriften § 1, som imidlertid kun får anvendelse på sykdommene i konvensjonen/tilleggsforskriften.
- (45) Før jeg går videre i drøftelsen av årsakskravet som gjelder for saken her, er det grunn til å gå nærmere inn på Rt-2012-1864, der spørsmålet nettopp var rekkevidden av presumsjonsregelen.

#### ***Presumsjonsregelen slik denne er forstått i Rt-2012-1864***

- (46) Høyesterett har i Rt-2012-1864, som ble avsagt under dissens 4-1, tatt stilling til rekkevidden av presumsjonsregelen i yrkesskadeforsikringsloven § 11 andre ledd.
- (47) Det konkrete spørsmålet i saken var om skadelidte hadde en løsemiddelbetinget hjerneskade – toksisk encefalopati. I så fall ville dette i utgangspunktet gi rett til erstatning som yrkessykdom i medhold av yrkessykdomsforskriften § 1 bokstav A om «sykdommer som skyldes forgiftning eller annen kjemisk påvirkning». Det rettslige spørsmålet gjaldt kravet til bevis for at sykdommen er forårsaket av – «som skyldes» – forgiftning eller annen kjemisk påvirkning. Problemstillingen er formulert som et spørsmål om presumsjonsregelen i § 11 andre ledd må forstås slik at den også skal anvendes på bevistemålet om det overhodet foreligger en sykdom som «etter sin art» er dekket av loven, «altså en listesykdom», jf. avsnittene 1, 23 og 35.
- (48) Førstvoterende konstaterer først at ordlyden taler imot en slik forståelse, jf. avsnittene 36–39. Deretter går han gjennom forarbeidene. Konklusjonen er at forarbeidene ikke gir uttrykk for noen klar motstridende oppfatning som kan sette til side en naturlig forståelse av ordlyden, jf. særlig avsnittene 40–42.
- (49) Siden dommen er avsagt under dissens, vil mindretallsvotumet kunne kaste lys over rekkevidden av flertallets syn. Mindretallet formulerer den rettslige problemstillingen som



et spørsmål om presumsjonsregelen bare retter seg mot bedriftsvilkårene, «eller om den også skal anvendes ved spørsmålet om årsakskrav oppstilt i § 11 første ledd bokstav b, jf. yrkessykdomslisten er oppfylt», jf. avsnitt 63. Mindretallet konkluderer ut fra forarbeidene med det siste, jf. avsnitt 82. Slik mindretallet forstår forarbeidene, må arbeidstakeren sannsynliggjøre at han eller hun har en sykdom som «*kan være*» forårsaket på en måte som omtales i forskriften, og har vært utsatt for en slik form for påvirkning gjennom arbeidet. Men dersom arbeidstakeren gjør det, må forsikringsgiver bevise at sykdommen åpenbart har en annen årsak, jf. avsnitt 77.

- (50) Selv om dommen konkret gjelder forskriften § 1 bokstav A, er førstvoterendes rettslige gjennomgang generell og ikke knyttet særskilt til dette alternativet. Det er i avsnitt 32 vist til at det også for de fleste andre listesykdommene er stilt opp et årsakskrav mellom påvirkning og sykdom. Jeg oppfatter derfor dommen slik at arbeidstaker må sannsynliggjøre at det foreligger en sykdom som etter sin art er omfattet av forskriften, og at dette også omfatter de kravene til årsakssammenheng som forskriften stiller opp for de enkelte kategoriene sykdommer.

#### ***Rekkevidden av Rt-2012-1864 for saken her***

- (51) Dersom tolkningsresultatet i Rt-2012-1864 kommer til anvendelse i saken her, betyr det at A må sannsynliggjøre at han har en sykdom *av en slik art* at denne faller inn under forskriften § 1 bokstav H nr. 2 bokstav h. Bokstavene a til g under bokstav H nr. 2 nevner flere konkrete smittsomme sykdommer, uten at det er stilt noe tilleggskrav, for eksempel tuberkulose og difteri. For disse må arbeidstakeren sannsynliggjøre at det foreligger slik sykdom. Den sykdomsarten som bokstav h beskriver, er imidlertid smittsomme sykdommer som har gitt komplikasjon fra de angitte organer. Når rettssetningen som følger av Rt-2012-1864, anvendes på saken her, må følgelig A sannsynliggjøre at han har en smitteutløst matforgiftning som har gitt myokarditt som komplikasjon.
- (52) A gjør gjeldende at Høyesteretts tolkning av § 11 andre ledd i Rt-2012-1864 ikke kommer til anvendelse i saken her. Han viser til at myokarditt er en organdiagnose – en diagnose basert på allment anerkjent medisinsk kunnskap og med kjente årsaker. Det er da – hevder han – tilstrekkelig at det medisinsk sett *kan* foreligge en årsakssammenheng mellom matforgiftningen og hjertelidelsen. Dommen i Rt-2012-1864 gjaldt i motsetning til dette en påstått løsemiddelskade etter forskriften § 1 bokstav A, og arbeidstakeren hadde bare symptomer på sykdom – en symptomdiagnose – uten noen kjent årsak og derfor uten noen kjent tilknytning til eksponering for løsemidler slik bokstav A krever. Dette begrenser rekkevidden av dommen, slik A ser det.
- (53) Jeg finner ikke noe rettslig grunnlag for et slikt skille, verken i Rt-2012-1864 eller i rettskildene ellers. Skillet framstår dessuten som noe uklart. Iblant er sykdomsbeskrivelsen også en blanding av de to kategoriene, slik som bokstav l under bokstav H nr. 2 om «*covid-19 med alvorlige komplikasjoner*». Skillet vil videre kunne føre til at arbeidstakerens erstatningsrettslige vern mot typiske yrkessykdommer, slik som løsemiddelskader, blir svakere enn mot sykdommer som rammer bredere, slik som smittsomme sykdommer. Jeg viser her til NOU 2008:11 *Yrkessykdommer* kapittel 17.1, der det er påpekt at smittsomme sykdommer kan ha mange relevante eksponeringer utenfor arbeidet, mens det ved kjemikalieeksponeringer i arbeidet ofte er en klar sammenheng mellom eksponeringen og sykdommen.

- (54) Presumsjonsregelen skal gi arbeidstakeren et effektivt vern av rettighetene etter loven. Et argument for å begrense rekkevidden av Rt-2012-1864, er at det ellers kan bli liten plass for regelen. Mindretallet la vekt på dette hensynet, jf. avsnitt 79. Flertallet fant imidlertid at hensynet ikke kunne slå gjennom overfor ordlyden i § 11, jf. avsnittene 40 og 41. Jeg har da vanskelig for å se at det samme hensynet kan begrunne en begrensning av rekkevidden av den tolkningen av § 11 andre ledd som Høyesterett la til grunn i dommen. Jeg vil dessuten peke på at det i saken her er tale om et noe annet årsakskrav – sammenhengen mellom sykdommen (matforgiftningen) og komplikasjonen (hjertelidelsen) i stedet for sammenhengen mellom eksponeringen og sykdommen. Det er enda mindre grunn til at presumsjonsregelen får anvendelse ved førstnevnte årsakskrav, da dette kravet først og fremst gjelder sykdommens alvor, ikke eksponeringen på arbeidsplassen.
- (55) A og Fagforbundet har også vist til lovens formål som begrunnelse for sitt syn. Jeg kan være enig i at lovens formål om å sikre dekning ved særlige risikoer som arbeidstakeren utsettes for, i utgangspunktet taler for at en presumsjon om årsakssammenheng bør være tilstrekkelig. Lovgiver har imidlertid begrenset rekkevidden for smittsomme sykdommer som ikke spesifikt er listet opp, til sykdommer som har gitt komplikasjoner til de angitte organer. Dersom det skal være opp til forsikringsgiver å bevise at det «åpenbart» ikke er årsakssammenheng mellom komplikasjonen og smittesituasjonen som arbeidstaker påberoper seg, vil dekningsområdet kunne bli videre enn lovgiver har sett for seg. En komplikasjon som er en følge av smitte, kan ha mange årsaker som ikke står i noen sammenheng med arbeidet.
- (56) Det var også et hensyn bak loven å samordne regelverket med rettighetene etter folketrygdloven. A har som nevnt fått innvilget sykdommen som yrkessykdom av Nav. Reglene er imidlertid noe ulike, blant annet er det som nevnt slik at folketrygdloven § 13-4 andre ledd ikke gjelder for krav etter yrkesskedeforsikringsloven.
- (57) Selv om det kan anføres enkelte reelle hensyn for et annet resultat, kan jeg ikke se at disse har en slik styrke at det er grunnlag for å gjøre unntak fra den rettssetningen som kan utledes av Rt-2012-1864.
- (58) Jeg oppsummerer etter dette mitt syn slik: Arbeidstakeren må sannsynliggjøre at det foreligger en yrkessykdom etter yrkessykdomsforskriften. Dette gjelder også de vilkårene om årsakssammenheng som stilles i forskriften. Denne forståelsen følger av Rt-2012-1864, som legger til grunn at presumsjonsregelen i yrkesskedeforsikringsloven § 11 andre ledd ikke kommer til anvendelse på spørsmålet om det foreligger en sykdom etter forskriften. Tolkningsresultatet i Rt-2012-1864 er ikke begrenset til tilfeller der arbeidstakeren kun har generelle symptomer på sykdom med ukjent årsak, men gjelder også for tilfeller som i vår sak, der arbeidstakeren har en konkret sykdomsdiagnose – en organdiagnose – der mulige årsaker er kjent. I saken her må derfor A sannsynliggjøre at det er en konkret årsakssammenheng mellom matforgiftningen og hjertelidelsen – det er ikke tilstrekkelig at det medisinsk sett *kan* være en slik sammenheng.

### ***Konklusjon og sakskostnader***

- (59) Lagmannsretten la til grunn samme forståelse av beviskravet som jeg er kommet til. Lagmannsrettens rettsanvendelse er derfor riktig. Anken skal da forkastes.

- (60) Gjensidige har vunnet saken, og har i utgangspunktet rett til å få erstattet sine kostnader, jf. tvisteloven § 20-2 første ledd. Det er kun krevd dekning av sakskostnader for Høyesterett. Kravet er på 113 400 kroner. Styrkeforholdet mellom partene og den velferdsmessige betydningen for A, sett i sammenheng med den prinsipielle betydningen av saken for Gjensidige, gjør det imidlertid rimelig at A fritas for kostnadsansvaret, jf. § 20-2 tredje ledd. Fagforbundets kostnadsansvar skal vurderes på selvstendig grunnlag, jf. § 20-6 første ledd, jf. § 20-1 tredje ledd. Etter omstendighetene ilegges heller ikke Fagforbundet kostnadsansvar i saken. Jeg viser til sakens prinsipielle interesse for Gjensidige og at Fagforbundets inntreden neppe har påført kostnader av betydning.
- (61) Jeg stemmer for denne

## D O M :

1. Anken forkastes.
2. Hver av partene dekker egne sakskostnader for Høyesterett.

- (62) Dommer **Thy Ness:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
- (63) Dommer **Arntzen:** Likeså.
- (64) Dommer **Østensen Berglund:** Likeså.
- (65) Dommer **Ringnes:** Likeså.
- (66) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

## D O M :

1. Anken forkastes.
2. Hver av partene dekker egne sakskostnader for Høyesterett.